

Marker kommune

Postboks 114
1871 ØRJE

Miljøvernavdelingen

Deres ref.:

Vår ref.: 2007/6007 461.2 KAB

Vår dato: 28.07.2014

Oppfølging etter kontroll ved Bommen avløpsanlegg

Inspeksjonsrapport

Dato for inspeksjonen: 25.06.2014

Rapportnummer: 2014.009.IFMOS

Resultater fra inspeksjonen

Fylkesmannen avdekket følgende avvik og anmerkninger under inspeksjonen

Avvik 1	Overløp av urensset avløpsvann håndteres ikke tilfredsstillende
Avvik 2	Utslippstillatelsens rensekrav blir ikke overholdt
Avvik 3	Kommunen har utilstrekkelige rutiner for vurdering av resultater fra utslippskontrollen
Avvik 4	Miljøriskovurdering for avløpsanlegget er ikke oppdatert
Anmerkning 1	Overordnede planer og handlingsplaner for avløpsanlegget må oppdateres i nær fremtid

Avvikene og anmerkningen er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Vi ber virksomheten om en skriftlig bekreftelse innen 01.10.2014 på at avvikene er eller blir rettet. Dette er nærmere beskrevet på side 3.

Med hilsen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent av

Karoline Sivertsen e.f.
overingeniør

Karsten Butenschøn
senioringeniør

Saksbehandler: Karsten Butenschøn

Informasjon om ansvarlig enhet (Kilde: Enhetsregisteret)

Navn: Marker kommune	
Organisasjonsnr: 964944334	Bedriftsnummer: ...
Postadresse Postboks 114	Telefon:
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 - Generell offentlig administrasjon	E-post: post@marker.kommune.no

Kontrollert anlegg/virksomhet

Navn: Bommen Marker kommunalt avløpsanlegg	Anleggsnr (forurensningsregisteret): 0119.0012.01
Besøksadresse: Ørje	Anleggsaktivitet: Avløpsnett- og rensing
Tillatelse sist oppdatert: 11.02.2008	Risikoklasse.: 3

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra Virksomheten:
Stein-Erik Fredriksen
Rolf Heed

Fra Fylkesmannen:
Karsten Butenschøn

Tema for tilsynet

Det ble satt fokus på følgende temaer:

- Mål og strategi for avløpssektoren
- Handlingsplaner/saneringsplaner
- Klimatilpasning av avløpsanlegg
- Drift og oppfølging av overløp på ledningsnett
- Drift ledningsnett forøvrig
- Prøvetaking renseanlegg
- Etterleving av renskravet
- Driftsstabilitet i renseanlegget
- Risikovurdering av avløpsanlegg - generelt
- Avviksbehandling på avløpsanlegg - generelt

Denne rapporten beskriver kun de forhold Fylkesmannen har hatt tilsyn med.

Regelverk

- Lov om 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) blant annet § 7 første ledd/andre ledd og § 29
- Lov 19. juni 1970 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift 1. juni 2004 nr. 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)

Informasjon om regelverk finner du på www.klif.no og www.regelhjelp.no

Definisjoner

Avvik: manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Rapportens status

Denne rapporten har status som foreløpig. Dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil i rapporten innen 2 uker etter at rapporten er mottatt, er rapporten å anse som endelig.

Oppfølging etter kontrollen

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Ingen tilbakemelding. Fylkesmannen avdekket ingen avvik eller anmerkninger innen de områdene som ble kontrollert. Oppfølgingen etter inspeksjonen er avsluttet med denne rapporten.

Virksomheten plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. Vi ber virksomheten om en skriftlig bekreftelse med dokumentasjon innen 01.10.2014 på at avvikene er rettet. Dersom det er avvik som ikke lar seg rette til denne fristen, skal bedriften utarbeide en tidfestet handlingsplan for det videre arbeidet med å rette avvikene

Pålegg om skriftlig tilbakemelding er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 49. Vedtaket kan påklages innen tre dager etter at pålegget er mottatt, jf. forvaltningsloven § 14. En eventuell klage bør grunngis og skal sendes Fylkesmannen.

Informasjon om kontrollgebyr

Virksomheten skal betale gebyr for kontrollen, jf. forskrift om begrensning av forurensning § 39-6, gebyr for kontroll i virksomheter med tillatelse. Anlegget er plassert i risikoklasse 3 og faktura på kr 12 000 vil om kort tid bli ettersendt fra Miljødirektoratet.

Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten. (jf. offentleglova).

Avvik

Det ble funnet følgende avvik under Fylkesmannens kontroll:

Avvik 1   **Overløp av urensset avløpsvann håndteres ikke tilfredsstillende**

Avvik fra   Tillatelsen vilkår 3.3 lit. c / vilkår 3.4 jf vilkår 2.3

Kommentar

Drift og vedlikehold av overløp praktiseres ikke godt nok.

Overløp i pst 15 fungerer som driftsoverløp med utslipp til Helgetjern. Overløpet ledes via en kum før utslipp. Ved inspeksjonen var det avsatt mye slam i denne kummen og slamnivået lå høyere enn nederkant av utløpsrørets munning. Regelmessig tømning av slam i denne kummen vil bidra til å begrense utslipp av slam og toalettsøppel til Helgetjern og slik rutine må defineres å være i tråd med kravet om at avløpsnettets ”drives med utgangspunkt i den beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap”.

Utslippsberegning

Kommunen skal registrere overløpstid og etter beste evne beregne utslipp via driftsoverløpene. Overløp timeregistreres men det gjøres ikke beregninger av utslippsmengder. Der driftsoverløp skjer i pumpestasjon som skal ha bufferkapasitet, bør kommunen vurdere om det er hensiktsmessig å innføre et ekstra alarmnivå for å unngå å telle overløpstimer før avløpet når opp til overløpsterskel

Avvik 2   **Utslippstillatelsens renskrav blir ikke overholdt**

Avvik fra   Tillatelsen vilkår 3.1

Avløpet skal renses slik at årsmidlet renseseffekt for fosfor minst er 93 %. Utslippskontrollen ved rensenanlegget viser følgende resultater de senere årene:

2009	84,0 %
2010	94,7 %
2011	90,8 %
2012	90,9 %
2013	80,4 % (eller 94,4 % se avvik 3)
2014	70,9 % så langt i år

Det oppnås dårlige rensresultater i perioder med stor vannføring kombinert med lave innløpskonsentrasjoner. Utslippsmålingene tyder på at det kan forekomme utvasking av slam (negative rensresultater) i perioder med høy vannføring. De sviktende rensresultatene i disse periodene fører til at renskravet ikke overholdes.

Situasjonen understreker betydningen av at kommunen holder høy fremdrift i arbeidet med å separere og sanere dårlig avløpsnett. Det er også nødvendig å vurdere om det er kilder til fremmedvann som kan avskjæres på overflaten fremfor å slippes til avløpsanlegget. For eksempel bør det kartlegges om taknedløp og overflatevann ved kommunale bygg, næringsbygg og lignende kan disponeres lokalt.

I tillegg bør kommunen vurdere om det er andre tiltak som kan gjennomføres for å øke driftsstabiliteten ved rensenanlegget, herunder om det er behov for fordrøyning eller andre tiltak for å forebygge utvasking av slam i perioder med høy vannføring.

Avvik 3   Kommunen har utilstrekkelige rutiner for vurdering av resultater fra utslippskontrollen

Avvik fra   Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 jf tillatelsen vilkår 2.4 og forurensingsforskriften § 14-13

Kommentar

Utslippsmålinger så langt i år viser en midlet renseeffekt på bare 71 %. Selv en renseeffekt på 100 % resten av året vil ikke løfte resultatet til mer enn 85 % samlet. Senest da resultatene for målinger utført 07.05.2014 forelå, kunne kommunen ha fastslått at renseeffektkravet langt fra kunne oppnås. Størrelsen på avviket tilsier at kommunen skulle varslet Fylkesmannen jf vilkår 2.4

Rensekravene i tillatelsen ble overskredet vesentlig i året 2013. Dette skyldes først og fremst en ekstrem analyseverdi som trolig kan "nulles". Det vil si at ekstreme analyseverdier som skyldes uvanlige forhold, som for eksempel kraftig nedbør, ikke tas med når det vurderes om rensekravet er overholdt. I slike situasjoner bør det også om mulig tas ekstra prøver. Slike vurderinger ble ikke gjort i 2013.

Forholdene over viser at kommunen ikke har tilstrekkelige rutiner knyttet til løpende vurdering av resultater fra utslippsmålinger.

Avvik 4   Miljørisikovurdering for avløpsanlegget er ikke oppdatert

**Avvik fra   Tillatelsen vilkår 10
Internkontrollforskriften § 5 punkt 6**

Kommentar

Tillatelsen stiller krav om miljørisikoanalyse knyttet til risiko for akuttforurensing. Dette innebærer at kommunen også må vurdere om langvarige eller gradvis økende utslipp kan føre til akutt forurensingseffekt, for eksempel i perioder med lav vannføring og høy vanntemperatur.

I tillegg til å kartlegge konkrete risikopunkter, vil regelmessige miljørisikovurderinger bidra til generell oppmerksomhet om betydningen av å forebygge utslipp og øke organisasjonens handlingsevne i en uforutsett situasjon.

Kommunens miljørisikovurdering av avløpsanleggene er fra 2008. Siden den gang er det

- gjort vesentlige endringer i avløpsanleggene i tråd med saneringsplan
- kommet ny kunnskap om fremtidige klimaendringer
- utarbeidet nytt veiledningsmateriell / nye normer for RoS av VA-anlegg.

Det er ikke fastsatt krav til oppdateringsfrekvens, men hvert 6. år er uten tvil for sjelden. Det er alminnelig at virksomheter vurderer behovet for oppdatering av risikovurderinger i forbindelse med en årlig gjennomgang av internkontrollen. Hensynet til læringseffekter tilsier også at risikovurderinger må oppdateres langt oftere enn hvert 6. år.

Anmerkning 1   Overordnede planer og handlingsplaner for avløpsanlegget må oppdateres i nær fremtid

Som beskrevet i tillatelsens vilkår 3.3 skal kommunen sette konkretiserte mål for driften av avløpsnettet og kunne dokumentere en faglig vurdering av hvilken betydning kravet om bruk av beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap får for kommunes eget nett. Kommunen skal utarbeide en overordnet tidsplan for vedlikehold, fornyelse og eventuelle utbedringer av avløpsnettet.

Gjeldende dokumenter er for Markers del utarbeidet i 2009.

Disse dokumentene er en viktig del av Fylkesmannens kontrollgrunnlag ved tilsyn, og må holdes oppdatert på følgende punkter.

1. Dokumentasjon på tilstand og tiltaksbehov i avløpsanlegget basert på
  - utførte feltundersøkelser
  - oversikt over overløpshendelser
  - oversikt over ut- og innlekking
  - informasjon om miljøvirkninger i resipient
  - identifisering av sårbare områder

2. Overordnede etterprøvbare mål for avløpsanlegget, for eksempel om:
  - separering av avløpsnett
  - sanering av dårlig nett / problemområder
  - fornyingstakt eller investeringsnivå for ledningsnettet
  - avskjæring av overvann

3. Handlingsplan som viser de tiltak som er gjennomført og skal gjennomføres for å sørge for at målene for avløpsanlegget nås.

Det er ikke fastsatt krav til oppdateringsfrekvens, men dokumentene fremstår som modne for oppdatering og saneringsplanen må oppdateres i nær fremtid for å unngå brudd på tillatelsen vilkår. Vi registrer at mange kommuner ruller sine planer slik:

- Overordnet mål- og strategidokument, hvert 4.-8. år
- handlingsplan/saneringsplan, årlig eller hvert 2. år